

Становище

в процедура за присъждане на ОНС „Доктор“ в ПН 3.3 Политически науки

От: доц. д-р Атанас Димитров Георгиев
Катедра Икономика и управление по отрасли, Стопански факултет,
СУ „Св. Климент Охридски“
Научна специалност 3.8. Икономика, „Икономика и управление по
отрасли – енергетика“

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен
„доктор“ по направление 3.3 Политически науки – Политология
(Международни отношения) във Философския факултет на СУ „Св.
Климент Охридски“.

Основание за представяне на становището: Заповед на Ректора на СУ „Св.
Климент Охридски“ № РД 38-26 / 16.01.2024 г.

Автор на дисертационния труд:
Димитър Николаев Иванов

Тема на дисертационния труд:
Енергийните геостратегии в конфликта в Сирия

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал в докторантура към катедра „Политология“ във Философския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ по професионално направление 3.3 Политически науки – Политология (Международни отношения) съгласно решение на ФС на Философския факултет и заповед на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“. Докторантът е отчислен с право на защита. Научен ръководител е проф. д-н Мария Пиргова.

Димитър Иванов е магистър по „Европейска интеграция и дипломация на ЕС“ от Философския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ с магистърска теза на тема „Енергийна политика на ЕС към страните от Съвета за сътрудничество в Персийския залив и Иран“. Преди това е завършил спец. „Международни отношения“ в

Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ и има редица специализации по дипломация.

Има професионален опит като Младши експерт и преди това като Стажант в Дипломатическия институт към МВнР. Има допълнителен опит и като експерт, доброволец и стажант в Министерство за Българското председателство на Съвета на ЕС, в БНБ и Дружество за ООН в България и други организации.

Владее английски, немски и френски език.

Имам лични наблюдения за докторанта от работата ми като гост-лектор в обучения и проекти, организирани от Дипломатическия институт към МВнР. Впечатленията ми от неговата работа като лектор в обучения, участник в подготовката на научните публикации на Дипломатическия институт, експерт и организатор в редица обучения са отлични. Той демонстрира последователен изследователски интерес към интердисциплинарни теми, свързани с политическите науки, международните отношения, енергетиката и икономиката.

2. Обща характеристика на дисертацията

Предложената за защита дисертация е с общ обем 307 страници и се състои от въведение, осем тематични глави, заключение, приложения (едно тематично с анализ на актуалната ситуация в региона; едно с описание на научните приноси; едно с публикации на докторанта) и списък на използваната литература. Библиографията включва 231 източника на български и на чужд език..

Докторантът поставя като **основен изследователски въпрос** на своята дисертация до каква степен намесата на глобални и регионални актьори в сирийския конфликт е мотивирана от интересите им да прокарат своите енергийни геостратегии в региона на Близкия изток.

Авторът дефинира и следните свързани с изследователския въпрос **основни хипотези**, които накратко могат да бъдат обобщени по следния начин:

- 1) Обвързването на политиката на Турция, Иран, Саудитска Арабия и Катар във войната в Сирия с прокарането на конкуриращи се трансгранични газопроводи – „Катар-Турция“ и „Ислямския газопровод“, които следва да преминат през сирийска територия;

- 2) Предположение, че около изграждането на двата газопровода се оформят коалиции от държави, които подкрепят или се противопоставят на съответния ирански/катарски газопровод, който да преминава през сирийска територия, чрез свои пълномощници (проксите) на терен в Сирия.
- 3) Взаимовръзка между сблъсъка/провала на двата газови проекта и насочването на вниманието на външните сили към нефтения сектор в Сирия – с опит да наложат контрол върху петролните полета и да участват чрез свои компании в тяхната комерсиализация.

Авторът изрично поставя ограничения на изследването – то е обвързано единствено с разглеждане на нефтените и газовите енергийни обекти и компании, както и конкретно със седем държави, за които са извършени съответните анализи. Времовата рамка на изследването коректно е ограничена до събития, случили се преди края на 2022 г., като последващи събития са анализирани в отделно приложение към основния текст.

Авторефератът (с обем 39 стр.) коректно отразява съдържанието на дисертационния труд и обобщава научните му приноси. Посочени са 4 самостоятелни публикации на докторанта по темата на дисертацията (надвишаващи минималните национални изисквания за придобиване на ОНС „Доктор“ съгласно Правилника към ЗРАС).

Обектът и предметът на изследването са коректно очертани в увода. Обект на дисертационния труд е конфликтът в Сирия. Предмет на изследването са енергийните геостратегии на седем държави (САЩ, Русия, Турция, Иран, Саудитска Арабия, Катар и Израел) в рамките на сирийския конфликт.

Методологията на изследователския процес е описана коректно. Използваните методи са качествени, като те са обобщени в увода: политологичен метод, проследяване на процеси, мултидисциплинарен подход, както и вторични методи като исторически и статистически анализ, кабинетно проучване и обработка на първични и вторични източници на информация.

Представянето на отделните глави от изложението следва поставените в увода цел и задачи, като се изследват геостратегическите позиции и ролите на заинтересованите от

развитието на конфликта държави. В заключението на дисертацията авторът е отразил етапите от своето изследване и логиката на отделните етапи от него.

Някои от основните изводи са свързани с развитието на изследваните проекти, ролята на външните сили в него и цялостната оценка на конфликта. Авторът намира, че газовата инфраструктура и находища не представляват първостепенен мотив при интервенциите на външните актьори във войната. Същевременно обаче се твърди, че търговията с нефт и нефтените находища представляват интерес за почти всички намесили се страни с изключение на Саудитска Арабия и Катар. Един от изводите е свързан с това, че различни енергийни компании, свързани с политическите елити в САЩ, Русия, Турция, Иран и Израел, се стремят да наложат контрол върху нефтените полета в страната и да ги комерсиализират в своя полза и в полза на своите партньорски организации на терен.

3. Основни приноси

В дисертацията авторът е обобщил коректно твърдените приноси:

1. Научният труд извежда актуална теоретична дефиниция на термина „енергийна геостратегия“, съответстваща на най-съвременните политически процеси.

2. Дисертацията систематизира енергийните геостратегии и регионална геополитика на разгледаните в текста седем държави спрямо конфликта в Сирия – САЩ, Руската Федерация, Турция, Иран, Саудитска Арабия, Катар и Израел.

3. Изследването идентифицира еднакъв подход на анализираните държави (пет от седем, с изключение на Катар и Саудитска Арабия) спрямо сирийския нефтен и газов сектор.

4. Работата иновативно анализира способите на чуждите компании в проникването им на сирийския енергиен пазар, чрез използване на сравнително малки по капитализация енергийни предприятия, с цел експлоатация на сирийските нефтени залежи и изграждане на нова газова инфраструктура, които са пряко свързани с военнополитическия елит в съответните държави. За всеки отделен случай са изведени примери, като е проследена и тяхната пряка обвързаност с военнополитическия елит.

Приносите имат научен и научно-приложен характер и са достойни за дисертационен труд. Чрез тях се достига до ново научно и научно-приложно знание в

изследваната област, а интердисциплинарният им характер допринася и за изследванията в съседни области на познанието.

4. Критични бележки:

Отразени са досегашните критични бележки от вътрешната защита и от предварителните обсъждания на дисертацията в рамките на Катедрата. Нямам допълнителни критични бележки към настоящия момент.

5. Заключение

Предложената за защита дисертация на тема „Енергийните геостратегии в конфликта в Сирия” на докторанта Димитър Николаев Иванов е иновативна и използва интересен инструментариум за изследване на актуална тема с глобални измерения. Докторантът показва добро познаване на изследователските методи и е провел задълбочено самостоятелно изследване. В този смисъл, дисертацията има научна и научно-приложна стойност и **отговаря напълно на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ, а докторантът покрива националните изисквания за придобиване на ОНС „Доктор“.**

Това ми дава основание, след прегледа на дисертационния труд, автореферата, резултатите и приносите, да предложа на членовете на Научното жури да присъдят на Димитър Николаев Иванов образователната и научна степен „Доктор“ по професионално направление 3.3 Политически науки (Политология – Международни отношения).

София, 29.03.2024 г.

Изготвил:

/ доц. д-р Атанас Георгиев /